

Guide för kostnadseffektivt klimatarbete i kommunerna

November 2022

V/HTA

BAKGRUND

Kommunerna spelar en viktig roll i genomförandet av Finlands nationella koldioxidneutralitetsmål. Kommunerna kan bygga ett mer hållbart samhälle och vidta konkreta klimatåtgärder. Arbetet med att begränsa klimatförändringen kan dock konkurrera om resurser, uppmärksamhet och personal med andra förändringar som påverkar kommunerna. Därför är det viktigt att det kommunala klimatarbetet inte bara syftar till att minska utsläppen, utan också till att stödja kommunens ekonomi och livskraft.

Guide för kostnadseffektivt klimatarbete ger ett perspektiv på hur man kan förbereda kommuner för kostnadseffektiva klimatåtgärder. Guiden har utarbetats som en del av Vichtis och Kyrksläotts kommuners gemensamma projekt som finansierades av miljöministeriet,

”Modell för kostnadseffektivt klimatarbete i en liten och medelstor kommun”. Guiden baseras på observationer gjorda i projektkommuner, identifierade flaskhalsar, framgångar och misslyckanden.

Guiden fungerar särskilt för små och medelstora kommuner, där klimatarbetet fortfarande är i ett tidigt skede. Även kommuner som har kommit längre i klimatarbetet kan plocka upp enskilda metoder eller idéer för att utveckla klimatarbetet. Varje kommun är unik och medlen för klimatarbetet måste anpassas till kommunens verksamhet – dock med en modig och innovativ attityd.

Guiden är uppbyggd i fem olika steg mot en kostnadseffektiv klimatarbetsmodell. Även om stegen presenteras linjärt, utvecklas de ofta sammanflätande i kommunens vardag. Kostnadseffektivt klimatarbete stöds av engagemangs-, kommunikations- och samarbetshelheter. Guiden konkretiseras genom en rapport om projektkommunernas framgångar och identifierade utvecklingsmål.

”Både i Vichtis och i Kyrkslätt har klimatarbetet pågått länge, men det har också kommit några aber emellan.

Med Guide för ett kostnadseffektivt klimatarbete vill vi dela med oss av lärdomar, så att andra kommuner kan ta en mer direkt och snabbare väg mot en livskraftig och klimatresilient kommun.”

- Vera Järvenreuna, Klimatkoordinator för Vichtis och Kyrkslätt

GUIDANCE FOR COST-EFFECTIVE CLIMATE WORK

1

DEFINING THE TARGET

Adding the concrete climate work target to the municipal strategy

2

CREATING A PLAN

Creating a climate plan in a crosscutting cooperation within the municipal organisation

3

MONITORING

Regular monitoring of the progress of the measures defined in the climate plan

4

IMPACT ASSESSMENT

Assessing the significance of each measure and prioritizing them based onto their effectiveness

5

INTEGRATION WITH BUDGETING

Integrating climate work goals and measures into the municipal budget and financial statement

6

COST-EFFECTIVE CLIMATE WORK

Climate work mitigates emissions and risks, supports municipal economy and strengthens its vitality

+ COMMITMENT, COMMUNICATION AND COOPERATION

1

DEFINITION AV MÅLET

Om kommunen inte redan har satt upp ett mål för klimatarbetet är det bra att börja med det. Målet bör vara konkret, till exempel en utsläppsminskning, koldioxidneutralitet eller resursvisdomsmål för målåret. Ett bindande och tydligt mål underlättar genomförandet av arbetet samt uppföljningen av framstegen mot målet.

Det är viktigt att klimatmålet registreras i kommunens strategi. Uppslag i kommunens strategi stärker engagemanget för klimatarbete – det kommunicerar en gemensam vilja, stöder beslutsfattande relaterat till klimatarbete och tillräcklig resursanvändning. Uppslaget i kommunens strategi motiverar kopplingen av klimatarbetet till kommunal ekonomisk planering.

Det kommunala klimatarbetets verksamhetsmiljö förändras ständigt och kommunerna måste reagera på detta. Vissa kommuner har registrerat ett klimatmål för några år sedan, och målet kan behöva omprövas och uppdateras.

Checklista

- Har ett konkret klimatmål registrerats som sådant i kommunens strategi?
- Kan varje anställd och beslutsfattare i kommunen berätta vad kommunen eftersträvar med sitt klimatarbete?
- Är målet tillräckligt ambitiöst eller skulle man kunna sätta ribban något högre för att påskynda genomförandet av klimatarbetet? Stöder målet det nationella koldioxidneutralitetsmålet för 2035 och ett eventuellt regionalt koldioxidneutralitetsmål?
- Finns det utrymme för att skärpa det gamla målet, i takt med att förståelsen för potentialen i klimatarbetet har ökat?
- Har kommunen till exempel övervägt att gå med i Hinku-nätverket, vilket skulle sätta ett färdigt utsläppsminskningsmål för kommunen?

2

UPPRÄTTANDE AV EN PLAN

För att nå klimatmålet krävs att en klimatplan utarbetas och uppdateras. Utöver klimatmålet ska planen innefatta åtgärder för att nå målet, information om kommunens utsläppsutveckling samt information om uppföljningen av planen.

Åtgärderna i klimatplanen ska syfta till att minska de direkta och indirekta utsläppen från kommunorganisationen, hushållen och företagen. Ett heltäckande klimatprogram innehåller, med andra ord, åtgärder som direkt minskar utsläppen, samt åtgärder som vägleder och möjliggör en klimatresilient livsstil. Dessutom bör planen bedöma varje åtgärds inverkan på utsläpp och ekonomi (se konsekvensbedömning). För varje åtgärd ska en ansvarsenhet, en användbar indikator för uppföljning av arbetet samt ett tidsmål för varje åtgärd identifieras.

Dessutom bör klimatplanen omfatta klimatanpassningsåtgärder, även om klimatlagen inte kräver detta. Genom att reagera i tid på den ökande frekvensen av extrema väderhändelser, ligger kommunen i framkant när det gäller förberedelserna för ekonomiska, ekologiska och sociala skador.

Checklista

- Har åtgärderna antecknats tydligt i planen?
- Omfattar åtgärderna
  - Energianvändningen i kommunens fastigheter
  - Energieffektivitet och koldioxidnäla resultat för kommunens verksamhet
  - Kommunens hållbara upphandlingar, inkl. byggnadsprojekt
  - Klimatpåverkan av markanvändning
  - Åtgärder som påverkar transportutsläpp
  - Klimatåtgärder för medborgare och företag (inklusive jordbruk)?
- Vem ansvarar för att främja varje åtgärd?
- Finns det politiskt stöd för planen, till exempel godkännande av fullmäktige?
- Hur kompenseras de återstående utsläppen?
- Hur kommer framstegen för varje åtgärd att uppföljas?
- Har klimatriskerna i kommunen identifierats och finns det anpassningsåtgärder på plats?

UPPFÖLJNING

Utvecklingen av kommunens utsläpp och utvecklingen av klimatplanen ska följas upp regelbundet. Detta stärker uppfattningen om den övergripande bilden av klimatarbete, kunskapsbaserad styrning och kunskapsbaserat beslutsfattande samt transparens i klimatarbetet.

Uppföljningen ger information om huruvida åtgärderna är tillräckliga för att uppnå utsläppsminskningens målet.

Uppföljning av klimatplanen ska ske minst en gång per mandatperiod, men i många kommuner sker uppföljning årligen. Det är lönsamt att komma överens om uppföljningscykeln redan vid upprättandet av planen. Realtidsinformation om utvecklingen av klimatarbetet kan också tas fram för kommuninvånare med hjälp av olika klimatbevakningstjänster.

Resultaten av uppföljningen ska rapporteras till institutionerna. På så sätt förblir klimatarbetet högt upp på dagordningen för nämnden och fullmäktige, och beslutsfattarna får möjlighet att diskutera klimatarbetet med jämna mellanrum. Vid behov kan klimatåtgärdens tillräcklighet omprövas baserat på resultaten av uppföljningen.

Checklista

- Vilka tillgängliga utsläppsdata används i kommunen? Står den i proportion till det uppsatta utsläppsminskningens målet?
- Hur stor andel av det kommunala utsläppsminskningens målet har uppnåtts?
- Hur ser situationen ut för varje åtgärd (t.ex. trafikljusmodellen)?
- Hur stor andel av de åtgärder som nämns i klimatplanen har genomförts? Hur många är försenade eller inte färdiga?
- Vilken bransch har det högsta antalet initierade eller slutförda åtgärder? Och vilken har det minsta antalet?
- Finns det några milstolpar för åtgärderna? Har de nåtts?
- Vad bör göras (t.ex. energiuppföljning av fastigheter) för att förbättra uppföljningen av klimatarbetet?

4

KONSEKVENSBEDÖMNING

Kommunerna har begränsade resurser och alla åtgärder i färdplanen kan inte genomföras på en gång. Därför är det viktigt att varje åtgärds betydelse för klimatarbetet i kommunen bedöms som helhet. Detta gör det lättare att prioritera effektiva åtgärder i praktiken.

Konsekvensbedömning kan göras redan vid utarbetandet av klimatplanen, men det är en god idé att göra bedömningen senast i samband med uppföljningen. De effekter som ska bedömas är åtgärdernas utsläppsminskningar samt de ekonomiska effekterna. Bedömningen kan också belysa andra effekter, såsom image- och exempeleffekter.

Den kommunala klimatplanen kan innehålla dussintals åtgärder, vars effekter på begränsning av klimatförändringar är ojämlika. Utifrån bedömningen går det att göra exempelvis årsplaner för klimatarbetet, branschspecifika klimatprogram och ta upp de mest kritiska åtgärderna i budgeten.

Checklista

- Vilka åtgärder kan vidtas för att minska utsläppen direkt och snabbt? Och vilka åtgärder kommer att minska utsläppen mest? Vilka åtgärder kommer indirekt att minska utsläppen på längre sikt?
- Vilka åtgärder är kostnadseffektiva, det vill säga genererar besparingar? Inom vilken tidsram?
- Vilka åtgärder kan leda till dolda kostnader för kommunen om de inte genomförs?
- Stärker genomförandet av åtgärden den positiva bilden av kommunen i invånarnas och företagens ögon?
- Överskuggas någon effektiv åtgärd av en annan, mindre effektiv åtgärd i kommunens dagliga klimatarbete?
- Vad bör göras för att påskynda ofärdiga eller försenade åtgärder?

KOPPLING TILL EKONOMISK PLANERING

Det är tillrådligt att så tidigt som möjligt koppla klimatarbetet till kommunens ekonomiska planering och årscykeln. På så sätt kan det säkerställas att klimatarbetet inte förblir en separat enhet utan blir en integrerad del av kommunens grundläggande verksamhet.

Vissa kommuner har börjat genomföra klimatbudgetering.

Klimatbudgeten, som är knuten till budgeten, definierar budgetramen för klimatarbetet, de uppskattade besparingarna och utsläppsbudgeten.

Klimatbudgeten kan byggas upp från grunden och kompletteras med fler element varje år. Även en kommun med begränsade resurser kan presentera sina utsläppsdata och utvalda klimatåtgärder i budgeten, med årliga mål och investeringsbehov. Klimatbudgetering är fenomenbaserad budgetering, som syftar till att förbättra kunskapsbasen och den övergripande bilden av beslutsfattandet.

När årliga klimatåtgärder redovisas i budgeten följs deras genomförande upp i bokslutet. Det är ett bindande, effektivt och kontinuerligt sätt att uppfölja kostnaderna och besparingarna för klimatåtgärder.

Checklista

- Hur har klimatmålen som registrerats i kommunstrategin implementerats i kommunbudgeten?
- Hurdan är kommunens utsläppsbudget, d.v.s. hur mycket utsläpp kan produceras årligen för att nå klimatmålet?
- Vilka är de största investeringarna i klimatarbetet?
- Vilka är de uppskattade besparingarna av åtgärderna?
- Vad skulle det kosta att inte vidta åtgärder?
- Vilka är de ekonomiska riskerna med att inte vidta åtgärder (t.ex. ökade energikostnader)?
- Vilka är de koldioxidsnåla kriterierna i kommunens upphandlingskriterier?

KOSTNADSEFFEKTIVT KLIMATARBETE

Alla de steg som hittills presenterats har lagt grunden för ett kostnadseffektivt klimatarbete, men vad betyder egentligen kostnadseffektivt klimatarbete?

För det första hänvisar det till klimatåtgärder som kan leda till ekonomiska besparingar. De största besparingarna är relaterade till energieffektivitetsinvesteringar i kommunala fastigheter, som i princip alltid är lönsamma. Som sägs, är den billigaste energin oanvänd energi. Att byta till förnybar energi i kommunala fastigheter är också ekonomiskt förnuftigt för kommunen, eftersom det minskar beroendet av instabila energimarknader och ökar självförsörjningen. Vid energiinvesteringar är det bra att komma ihåg att en fördröjning av åtgärderna kommer att medföra dolda kostnader för kommunen.

I denna guide behandlas inte energiprojektens kostnadseffektivitet, eftersom ett separat informationspaket om lönsamheten i kommunalt energieffektivitetsarbete har utarbetats i projektet Kostnadseffektivt klimatarbete.

Dessutom kan kostnadseffektiva klimatåtgärder relateras till organisering av kommunal verksamhet på ett klimatresilient sätt. Till exempel genom att utveckla e-tjänsterna, skapa policyer för flexibelt distansarbete och möjliggöra pendling med delade elbilar och cyklar kan en kommun minska utsläppen och samtidigt göra besparingar. Resurssmarta lösningar, såsom lösningar för cirkulär ekonomi för byggsektorn, kan också spara kostnader.

Med kostnadseffektivt klimatarbete avses även åtgärder som inte kan mätas i euro. Det är viktigt att komma ihåg att klimatarbetet stöder kommunens ekonomi genom att stärka kommunens livskraft. Företag och medborgare blir alltmer medvetna om effekterna av klimatkrisen och aktörerna förväntar sig att kommunerna agerar på ett klimatansvarigt sätt. En kommun som sticker ut för sitt klimatarbete är en attraktiv plats att bo och investera i företagsverksamhet. En klimatsmart kommun kan skapa hållbara företagsekosystem som gynnar alla.

ENGAGEMANG

Genomförandet av klimatplanen kräver att kommunerna integrerar klimatmålen i all kommunens verksamhet, samt att personal, ledning och beslutsfattare engagerar sig i klimatarbetet.

Klimatarbetet kräver ett nytt sätt att tänka och en omvärdering av traditionella tillvägagångssätt. Detta kräver i sin tur mod, särskilt från kommunens ledning. Om det finns ett tydligt budskap och en vilja från beslutsfattare och ledning att främja klimatarbetet, har personalen möjlighet att genomföra utsläppsminskande åtgärder.

Klimatarbete är inte bara en uppgift för en klimatexpert eller ett klimatteam. I kommuner är den allmänna praxisen att leda klimatarbetet en intern klimatarbetsstyrgrupp, där alla branscher är representerade. Det är viktigt att styrgruppen är nära involverad i alla skeden av arbetet med att bygga kostnadseffektiva klimatlösningar. Det är bra att komma överens om tydliga uppgifter och förfaranden för styrgruppen, så att dess effektivitet inte beror på en enskild persons vilja. Om kommunen har en separat klimatexpert ska dennes placering i kommunorganisationen anpassas till arbetets mål.

Andra verktyg för engagemang inkluderar klimatinformation för arbetsenheter, ledningsgrupper och styrelser, kontinuerlig intern kommunikation och personalens engagemang i olika klimatarbetsprocesser. Medlemmarna i klimatarbetsstyrgruppen bör utnyttjas som klimatarbetsbudbärare i kommunorganisationen.

Checklista

- Hur syns klimatarbetets övergripande karaktär i styrgruppen?
- Kan det branschövergripande samarbetet utvecklas?
- Är kommunens ledning representerad i klimatarbetsstyrgruppen? Hur är det med den ekonomiska sidan?
- Hur kommuniceras klimatarbetet inom kommunens olika branscher?
- Vilka kompetensbehov har kommunens personal i relation till klimatarbetet?

SAMARBETE

Majoriteten av kommunens utsläpp orsakas utanför kommunorganisationen, det vill säga av företagens och invånarnas aktivitet. Samma miljö- och samhällsförändringar som driver kommuner att bli mer aktiva i klimatarbetet påverkar också företag och medborgare. Lösningar på utmaningar är också likartade för kommuner, invånare och entreprenörer. Därför lönar det sig att samarbeta när det gäller klimatarbetet. Samarbete krävs för att uppnå kommunala mål.

När en kommun agerar på ett klimatsmart sätt, föregår den också med gott exempel för sina medborgare. Å andra sidan, om en kommun dröjer med genomförandet av klimatåtgärder, kommer exempeleffekten att fungera omvänt. Företag ligger däremot ofta ett eller flera steg före kommunerna i klimatarbetet. Det lönar sig för kommunen att fundera över vad man kan lära sig av ansvarsfulla föregångarföretag inom klimatarbetet och hur man kan skapa ett samarbete som gynnar båda parter. Organisationer och samhällen har också mycket klimatkompetens och intressen som sammanfaller med kommunens klimatåtgärder.

Det lönar sig för kommunen att fundera över sin egen roll i förhållande till företag och invånare. Människor får information om klimatrezilient verksamhet från olika källor, och det kan vara mer lönsamt för kommunen att sträva efter att fungera som samordnare av klimatsamarbetet än enbart som kommunikatör eller informationskälla.

Checklista

- Uppmuntrar kommunens egen verksamhet medborgarna att vidta åtgärder för att minska utsläppen?
- Har medborgarna möjligheter att delta i kommunens klimatarbete eller beslutsfattande? Hur är det med ungdomar och barn?
- Har hållbarhetsfrågor beaktats i affärsrådgivningen?
- Har kommunen den nödvändiga klimatexpertisen på näringslivssidan?
- Har kommunen en positiv inställning till hållbara affärsprojekt?

KOMMUNIKATION

Det är viktigt att kommunicera öppet via kommunens kommunikationskanaler om de klimatåtgärder som vidtagits, resultaten av den årliga uppföljningen, utsläppsdata och de besparingar som uppnåtts genom klimatarbetet. Från klimatarbetets utgångspunkt är det värt att överväga hur klimatkommunikation kan integreras i kommunens övriga kommunikation och den årliga kommunikations årsklocka. Faktum är att mycket klimatvänligt arbete görs i varje kommun. Det lönar sig att sprida ordet - det finns ingen för liten klimatåtgärd som inte är värd att dela med sig av.

Utöver de vanliga kommunikationskanalerna kan kommunen utnyttja klimatnyhetsbrev, bloggar och podcasts. Invånarna är alltmer intresserade av kommunalt klimatarbete, så information om kommunens eget klimatarbete bör vara lättillgänglig. Det lönar sig också att förbereda sig på att kommunmedborgarnas frågor och även kritiska reflektioner kring klimatåtgärder kommer att bli allt vanligare.

Förutom extern kommunikation är det viktigt att kommunicera internt (se Engagemang). Kommunikation mellan kommuner är också värdefull - både framgångar och misslyckanden bör rapporteras, till exempel med hjälp av kommunernas klimatnätverk. Det som är bra med kommunalt klimatarbete är att kommunerna inte konkurrerar med varandra, utan arbetar tillsammans för att uppnå ett gemensamt mål!

Checklista

- Har kommunen en klimatkommunikationsplan?
- Är klimatkommunikation kopplad till annan kommunikation i kommunen?
- Utförs klimatkommunikation inom alla branscher?
- Kommuneras kommunens klimatarbete öppet och regelbundet till medborgarna?
- Är kommunen aktivt involverad i klimatrelaterade kampanjer?

EN HISTORIA OM FRAMGÅNGAR OCH IDENTIFIERING AV UTVECKLINGSBEHOV

Klimatmål

Både Vichtis och Kyrkslätt har en lång historia av målinriktat klimatarbete. Vichtis första klimatstrategi antogs 2009 och Kyrkslätt beslutade att gå med i Hinku-nätverket 2017.

Både Vichtis och Kyrkslätt har satt upp klimatmål på kommunstrateginivå. Kyrkslätt är en del av Hinku-nätverket, med vilket kommunen har åtagit sig att uppnå en 80-procentig minskning av de totala utsläppen från 2007 års nivå fram till 2030. Inget beslut har dock fattats i Kyrkslätt om att eftersträva koldioxidneutralitet.

Kommunen har således inte definierat hur resterande 20 procent av utsläppen efter utsläppsminskningar ska kompenseras. Å andra sidan har kompenseringsriktlinjer fortfarande inte gjorts i många andra Hinku-kommuner heller. Frågor relaterade till kompensation, särskilt kolsänkor i skogen, väcker motstridiga åsikter både nationellt och inom den kommunala sektorn.

Vichtis mål är att minska utsläppen per capita med hälften från 1990 till 2030. I förhållande till de totala utsläppen motsvarar detta en minskning med ungefär en fjärdedel av de utsläpp som skulle uppnås utan kommunens klimatåtgärder. Målet är inte lika ambitiöst som i Hinku-kommuner, men kommunens roll för att uppnå det nationella utsläppsminskningsmålet, som identifierats i kommunens strategi, kompenserar för det annars lätta målet.

Klimatplaner

Vichtis och Kyrkslätt klimatplaner har genomförts i enlighet med de europeiska borgmästarnas klimatavtal för Hållbar energi och hållbar klimat -åtgärdsplan (SECAP). I planerna fastställs omfattande åtgärder för alla utsläppssektorer. Dessutom har regionala klimatrisker beaktats i planerna och klimatanpassningsåtgärder har listats.

Det finns inga tydliga mål i anpassningsavsnitten i kommunernas SECAP-planer, vilket är en tydlig svaghet i planerna. Planerna kommer att uppdateras när det gäller anpassningsåtgärderna och i enlighet med skyldigheterna i klimatlagen.

Uppföljning av klimatarbete och konsekvensbedömning

I styrgrupperna för klimatarbetet i Vichtis och Kyrkslätt har det beslutats att utvecklingen av SECAP-planerna ska uppföljas årligen, dvs. oftare än minimikraven för Covenant of Mayors -avtalet och klimatlagen. De första uppföljningsrapporterna i Vichtis och Kyrkslätt gjordes 2021.

Uppföljningsprocessen omfattade utveckling av indikatorer, mål och konsekvensbedömning av åtgärderna.

Det finns utrymme för förbättring när det gäller noggrannheten av klimatarbetes uppföljning. Vissa vaga formuleringar (till exempel "där det är möjligt" och "när det är nödvändigt") i de ursprungliga SECAP-planerna gör det svårt att mäta åtgärder och sätta upp mål. Konsekvensbedömningen, särskilt gällande besparingarna, kommer också att specificeras i framtiden.

Koppling av klimatarbetet till kommunens ekonomi- och årsplanering

Vichtis har utarbetat den första klimatbudgeten som en del av kommunens budget för 2023. Budgeten består av en utsläppsbudget och operativa mål för klimatarbetet. I utsläppsbudgeten fastställs ett tak för den mängd utsläpp inom vilken kommunens klimatmål kan uppnås. De operativa målen omfattar klimatåtgärder med betydande utsläppsmässiga och ekonomiska effekter, vars framsteg övervakas i de finansiella rapporterna.

Vichtis första klimatbudget byggdes på ett sådant sätt att den kan utvecklas och kompletteras under de kommande åren.

I Kyrkslätt är det Hinku-styrgruppen som ansvarar för den årliga planeringen av klimatarbetet. En klimatbudget kommer att utarbetas under det kommande året.

Kostnadseffektivt klimatarbete

Vichtis och Kyrkslätt har genomfört energieffektivitetsprojekt som har varit lönsamma för kommunernas ekonomi. Kommunerna har investerat i värmepumpar och solcellssystem som minskar kostnaden för inköpt energi. Anslag har öronmärkts för energiinvesteringar även för de kommande åren.

Kyrkslätt är en del av kommunsektorns avtal om energieffektivitet. Uppföljning av energiförbrukningen för fastigheter har visat sig vara utmanande, men med utvecklingsprojekten för automatiserings- och styrsystem blir uppföljningen av förbrukning och KETS-rapportering lättare. Ett politiskt beslut har fattats i Vichtis om att gå med i KETS-avtalet, men beslutet har ännu inte verkställts.

Att ge upp fossil energi och förbättra energieffektiviteten i fastigheter är kostnadseffektiva klimatåtgärder, men en del av fastigheterna i både Vichtis och Kyrkslätt värms fortfarande upp med olja. Fastighetsbestånd har outnyttjad energieffektivitetspotential. Utmaningarna och lösningarna i energieffektivitetsarbetet har diskuterats i kommunernas gemensamma nätverk (se Samarbete).

Vichtis och Kyrkslätt har också genomfört indirekt kostnadseffektiva klimatåtgärder, eftersom kommunerna har främjat näringsverksamhet som stöder klimatmålen. Båda kommunerna förbereder sig för närvarande för Microsofts datacenterprojekt, vars utnyttjande av spillvärme skulle ha en betydande inverkan på de kommunala utsläppen. Vichtis har också inlett en utredning för att bygga en biogasanläggning.

Engagemang

Behovet av att personal, ledning och beslutsfattare engagerar sig för klimatarbetets mål har identifierats i projektkommunerna. Att identifiera de bästa medlen för engagemang var ett av målen för kommunernas gemensamma klimatprojektet. Under projektet har klimatinformation anordnats för styrelser och situationsrapporter om klimatarbetet har presenterats för kommuners ledningsgrupper och branscher.

Klimatarbetets styrgrupper är verksamma i kommunerna och Vichtis har en separat klimatstrategigrupp för förtroendevalda. Målet är att styrgrupperna ska fungera som språkrör för personalen, så att aktuell information om hur klimatarbetet fortskrider enkelt kan spridas inom hela kommunorganisationen. Intern klimatkommunikation har identifierats som ett viktigt sätt att skapa engagemang.

Kommunikation

I Vichtis och Kyrkslätt produceras klimatkommunikation för invånare, företag och samhällen. Kommunikation sker via de vanliga kanalerna, såsom sociala medier, webbplatser, bloggar, nyhetsbrev och lokaltidningar. Årsklockor för klimatkommunikation har skapats för båda kommunerna. Teman för klimatkommunikation inkluderar till exempel kommunala klimatåtgärder och -projekt, utsläppsdata och temadagar och kampanjer relaterade till klimatarbete.

I Vichtis har man till exempel gett anvisningar om hur man kan bli av med oljeuppvärmningen. Kyrkslätt har däremot satsat på att synliggöra bildningsväsendets lovvärda klimatarbete. Klimatkommunikationen kommer att utvecklas på ett sådant sätt att de kommunala branschernas praxis att rapportera även små klimatåtgärder skulle stärkas.

Samarbete

Klimatarbetet i Vichtis och Kyrkslätt, som byggdes i samarbete, har varit en kostnadseffektiv lösning. Kommunerna har redan två gånger fått finansiering från miljöministeriet för klimatprojekt, vilket har gjort det ekonomiskt möjligt att samordna klimatarbetet. Som ett resultat av långsiktigt projektarbete kommer kommunerna sannolikt att få en permanent klimatresurs som fungerar i båda kommunerna.

Samarbetet mellan kommunerna har också skapat många synergifördelar, eftersom klimatkoordinatören har kunnat dela lärdomar och praxis från en kommun till en annan och samtidigt göra praktiskt arbete i kommunerna. Samarbete skapar en positiv konkurrensmiljö, eftersom kommunerna uppmuntrar varandra till ännu bättre resultat.

Ett energieffektiviseringsnätverk har upprättats för kommunerna, vilket har gjort det möjligt för experter inom kommunal fastighetsförvaltning att diskutera och lära av varandra hur man kan främja energieffektivitetsarbetet.

I Vichtis har klimatkoordinatören arbetat med livskraftstjänster och i Kyrkslätt både inom gemensamma tjänster och inom det samhällstekniska serviceområdet. Det var därför naturligt att utveckla samarbetet även internt mellan serviceområdena. Dessutom har projektkommunerna bildat nätverk med andra kommuner och med landskapsförbundet.

Samarbete med lokala företag har skett genom en serie webbseminarier. Kommunerna har identifierat företagens, samhällenas och invånarnas roll i att minska utsläppen. Målet har varit att lära av andra och hitta win-win-situationer. Samarbete med högskolor eller forskningsinstitut har inte utnyttjats i Kyrkslätt eller i Vichtis.

Till slut

Vichtis och Kyrkslätt har en lång historia av målinriktat klimatarbete och samarbete i klimatprojekt. Även om Vichtis och Kyrkslätt inte är verkliga föregångare i klimatarbetet, försöker kommunerna genom exempel visa att det är möjligt att bygga kostnadseffektiva klimatarbetssätt, även om resurserna inte är lika rikliga som i större städer.

Den viktigaste lärdomen är att utan en stadig grund för klimatarbetet, bestående av mål, en klimatplan och engagerade aktörer, samt en övergripande bild av läget för klimatarbetets uppföljning i kommunen och prioriterade åtgärder, kan ett kostnadseffektivt klimatarbete inte genomföras på ett systematiskt sätt.

SAMMANFATTNING

1

Ett konkret utsläppsminskingsmål kopplat till den kommunala strategin förbinder aktörerna och stöder beslutsfattandet.

2

En grundligt och tydligt utarbetad klimatplan underlättar främjandet av kostnadseffektiva lösningar.

3

Systematisk och regelbunden uppföljning stöder kunskapsbaserat beslutsfattande, transparens och arbetets framgång.

4

Genom att bedöma åtgärdernas utsläppsmässiga och ekonomiska effekter kan man prioritera kostnadseffektiva lösningar.

5

Att koppla klimatarbetet till den kommunala budgeten hjälper till att identifiera vilka besparingar som kan göras.

6

Kostnadseffektivt klimatarbete består av klimatåtgärder som genererar både direkta besparingar och indirekta ekonomiska fördelar.

ENGAGEMANG

Utan en kommunorganisation som är engagerad i klimatmål är klimatarbetet som att bekämpa väderkvarnar.

SAMARBETE

Klimatsamarbete med invånare, företag och samhällen är nyckeln till att minska utsläppen.

KOMMUNIKATION

Effekterna av utsläppsminskande klimatåtgärder multipliceras när kommunen berättar om sina åtgärder och föregår med gott exempel.